

COP29: İqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlılığı artırmaq, qlobal ərzaq təhlükəsizliyini qorumaq və ekoloji tarazlığı təmin etmək

Yaqut Ağaşahqızı

Dünyada ən böyük ekoloji tədbirlərdən biri olan BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) ölkəmizdə keçirilməsi və Azərbaycanın iqlim dəyişikliyinə təsirinin azaldılması istiqamətində fəaliyyəti qlobal səviyyədə qəbul olunmasının və ölkəmizin beynəlxalq səviyyədə etimadının artmasının göstəricisidir.

COP29-un Təşkilat Komitəsinin üzvü, Qadın, İnkişaf, Gələcək İctimai Birliyinin sədri Gülşən Axundova mövzu ilə bağlı "İki sahil"ə açıqlamasında bildirdi ki, kənd təsərrüfatı sektoru, qlobal iqlim dəyişikliyinə təsirlərinə ən həssas sahələrdən biridir. İqlim dəyişikliyi məhsul istehsalı, torpaq məhsuldarlığı, su təchizatı və kənd təsərrüfatı ekosistemləri üzərində böyük təsirlərə malikdir. Buna görə də, kənd təsərrüfatının iqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlılığını artırmaq üçün bir sıra tədbirlər və strategiyalar tətbiq olunur. Bu tədbirlər və strategiyalar aşağıdakı istiqamətləri əhatə edir: "İqlimə uyğun kənd təsərrüfatı təcrübələri, torpağın qorunması, suyun səmərəli istifadəsi, növbəli əkinçilik, üzvi gübrələmə və konservasiya əkinçiliyi kimi təcrübələri əhatə edir.

Bu təcrübələr, torpağın eroziyasını azaldır, suyun israfını minimuma endirir və torpağın məhsuldarlığını artırır. Məsələn, növbəli əkinçilik, eyni torpaq sahəsində müxtəlif bitkilərin ardıcıl şəkildə əkilməsinə nəzərdə tutur ki, bu da torpağın daha sağlam və məhsuldar olmasına kömək edir.

Dayanıqlı su idarəetməsi su resurslarının səmərəli idarə olunması ilə təmin edilir. Bu məqsədlə damlama sulama sistemləri, yağış suyunun yığılması və su ehtiyatlarının bərpası kimi texnologiyalar və təcrübələr tətbiq edilir. Damlama sulama sistemləri, suyun bitkilərə birbaşa köklərə çatdırılması ilə israfını azaldır və su resurslarının səmərəli istifadəsini təmin edir. Yağış suyunun yığılması isə, su qıtlığı olan bölgələrdə su ehtiyatlarının artırılmasına kömək edir.

İqlim dayanıqlı bitki və heyvan növləri, quraqlığa, istiliyə və xəstəliklərə davamlı növlərin seçilməsi və yayılması ilə təmin olunur. Bu növlərin istifadəsi, məhsuldarlığı və gəlirliyi artırmaq üçün mühüm rol oynayır. Məsələn, quraqlığa davamlı bitkilər, su qıtlığı olan bölgələrdə məhsul istehsalını davam etdirməyə imkan verir.

Aqroekoloji yanaşmalar, bioloji müxtəlifliyi təşviq edir, torpaq sağlamlığını qoruyur və ekoloji tarazlığı təmin edir. Aqroekologiya, kənd təsərrüfatının ekoloji dayanıqlılığını artırmaq üçün təbii ekosistemlərdən ilhamlanan yanaşmalara əhatə edir. Bu yanaşmalar, müxtəlif bitki növlərinin birgə əkilməsinə, təbii düşmənlərin istifadəsinə və ekoloji proseslərin qorunmasına təşviq edir.

Məlumat və texnologiya inteqrasiyası, müasir texnologiyaların və məlumat sistemlərinin inteqrasiyası ilə əldə edilir. Peyk təsvirləri, hava proqnozları və əkinçilik məlumatlarının real vaxt rejimində əldə edilməsi, fermerlərə daha düzgün qərarlar qəbul etməyə kömək edir. Bu texnologiyalar, fermerlərin məhsul istehsalını optimallaşdırmasına və iqlim dəyişikliklərinə daha yaxşı uyğunlaşmasına imkan verir.

Maliyyə və sığorta mexanizmləri, fermerlərə maliyyə dəstəyi, güzəştli kreditlər və kənd təsərrüfatı sığortası proqramları vasitəsilə risklərin idarə edilməsi ilə təmin edilir. Bu mexanizmlər, fermerlərin iqlim dəyişikliklərinə qarşı maliyyə dayanıqlılığını artırır və onların risklərə qarşı daha yaxşı qorunmasına kömək edir. Məsələn, kənd təsərrüfatı sığortası, məhsul itkisi və digər risklərdən qorunma təmin edir.

Təlim və təhsil proqramları, fermerlərin və kənd təsərrüfatı işçilərinin iqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlıq tədbirləri haqqında məlumatlandırılması və təlimləndirilməsi ilə həyata keçirilir. Təlim proqramları və təhsil təşəbbüsləri, kənd təsərrüfatı sektorunda dayanıqlı təcrübələrin yayılmasına və tətbiqinə kömək edir. Fermerlərin iqlim dəyişikliyinə təsirləri və bu təsirlərə qarşı mübarizə üsulları haqqında məlumatlandırılması, onların daha dayanıqlı kənd təsərrüfatı təcrübələri tətbiq etməsinə imkan verir."

Gülşən Axundova diqqətə çatdırdı ki, kənd təsərrüfatı sektorunda iqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlılığın artırılması, qlobal ərzaq təhlükəsizliyini qorumaq və ekoloji tarazlığı təmin etmək üçün əhəmiyyətlidir. Bu məqsədlə hökumətlər, qeyri-hökumət təşkilatları və beynəlxalq qurumlar arasında əməkdaşlıq və koordinasiya vacibdir. Belə tədbirlər və strategiyalar kənd təsərrüfatının iqlim dəyişikliyinə qarşı dayanıqlılığını artırmaqla yanaşı, fermerlərin və kənd icmalarının rifahını təmin edir.

Müsahibimizin sözlərinə görə, dayanıqlı kənd təsərrüfatı təcrübələrinin tətbiqi, torpağın məhsuldarlığını və suyun səmərəli istifadəsini təmin etməklə kənd təsərrüfatının davamlı inkişafını dəstəkləyir. Bu tədbirlər, iqlim dəyişikliyinə mənfi təsirlərini azaltmaq və kənd təsərrüfatı sektorunun dayanıqlılığını artırmaq üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və kənd təsərrüfatının dayanıqlılığının artırılması, yalnız qlobal ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək üçün deyil, həm də kənd təsərrüfatı ekosistemlərinin qorunması və kənd icmalarının rifahının artırılması üçün də əhəmiyyətlidir.

COP 29 Təşkilat Komitəsinin üzvü qeyd etdi ki, 2024-cü ildə Bakı şəhərində keçiriləcək COP 29 konfransı kənd təsərrüfatı və iqlim dəyişikliyi mövzularına xüsusi diqqət yetirəcək. Konfrans, qlobal liderləri, elmi-tədqiqat institutlarını, qeyri-hökumət təşkilatlarını və yerli icmaları bir araya gətirərək, kənd təsərrüfatı sektorunda dayanıqlılığın artırılması və iqlim dəyişikliyinə təsirlərinin azaldılması üçün innovativ həll yolları və strateji yanaşmalar müzakirə ediləcək. COP 29, kənd təsərrüfatında iqlimə uyğun təcrübələrin yayılması və tətbiqi, dayanıqlı su idarəetməsi, iqlimə uyğun bitki və heyvan növlərinin inkişafı, aqroekoloji yanaşmaların təşviqi, müasir texnologiyaların və məlumat sistemlərinin inteqrasiyası, maliyyə və sığorta mexanizmlərinin gücləndirilməsi və təlim-təhsil proqramlarının genişləndirilməsi kimi əsas istiqamətlərdə beynəlxalq əməkdaşlıq və dəstəyin artırılmasını təmin edəcək.